

Asia: VN/20544/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hyvinvointialueiden tehtäviä koskeviksi valtakunnallisiksi tavoitteiksi vuosille 2025-2029

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto luonnokseen pelastustoimen osalta:

Pelastustoimelle on asetettu luonnoksessa kunnianhimoiset tavoitteet, joiden saavuttaminen nykyisessä hyvinvointialueiden taloustilanteessa on varsin haasteellista. Tavoitteiden asettelussa tulisi ottaa huomioon realistisesti mitoitettu pelastustoimen rahoituspohja, joka mahdollistaa palvelutuotannon toteuttamisen tavoiteasettelun edellyttämällä tasolla. Tavoiteasettelun tulisi tukea taloudellisesti ja toiminnallisesti kestävää uudistamista, joka edellyttää yhteistä näkemystä strategisista tavoitteista.

Valtion rahoituksen tulee seurata tavoiteasetantaa ja tavoitteet asettaa taloussuunnittelun näkökulmasta riittävän pitkällä aikajänteellä. Tämä tarkoittaa sitä, että lausuttavat tavoitteet voisivat kohdistua aikaisintaan vuoden 2026 talous- ja toimintakauteen.

Palvelukohtaiset mittarit eivät lähtökohtaisesti asetu strategisen ohjauksen tasolle. Pelastustoimen palvelutasosta, palveluiden järjestämishjelmasta ja palvelustrategiasta päättävältä kuuluu aluevaltuustolle, eikä palvelutason yhdenmukaisuus toimintaympäristöltään erilaisten alueiden välillä ole realistinen tavoite. Tavoitteena voisivat sen sijaan olla esimerkiksi yhtenäiset perusteet tai periaatteet palvelutason mitoittamiselle alueiden tarpeiden, riskien ja toimintaympäristön vaatimusten mukaisesti.

Mittareita asetettaessa hyvinvointialuetta tulisi tarkastella yhtenä kokonaisuutena ja esitetyt mittarit tulisi mittaamisen tasojen osalta yhteensovittaa pyrkien koko mittariston osalta strategiselle tasolle.

Sisäistä valvontaa ja omavalvontaa toteutetaan hyvinvointialueella koko organisaatiossa yhtenäisin periaattein ja menettelytavoin, eikä pelastustoimen erilliselle tavoitteelle tässä yhteydessä ole perustetta. Tämän vuoksi kansallisessa ohjauksessa tulisi pidättäytyä hyvinvointialueen vastuulle kuuluvien omavalvonnan ja laadun määrittelyistä.

Lausunto luonnoksen tavoitteisiin (taulukko 1):

4. Hieno tavoite, mutta siirtymätasaus estää yhdenvertaisuuden toteutumisen. Vasta rahoitusmallin korjaamisen jälkeen voidaan ko. tavoitteen mukaisia vaatimuksia asettaa hyvinvointialueille.

9. Tämäkin on hieno tavoite. Valtakunnallisesti pitää määritellä selkeä ohjeistus tiedon esittämiselle, jotta hyvinvointialueiden välinen vertailu olisi mahdollista. Tämä tarkoittaa selkeää ohjeistusta kirjaamisesta ja yhdenmukaista tuotteistusta. Myös tietojärjestelmiin liittyvää valtionohjausta pitäisi lisätä, jotta alueilla olisi (vähintään yta-tasolla) yhtenäiset aptj-järjestelmät esim. vuoteen 2035 mennessä.

Lausunto luonnoksen kohtaan 3.3. Talouden kestävyys, luvun toinen kappale (s. 20):

Tämä vaatii toteutuakseen rahoitusmallin kokonaistarkastelun, jossa myös siirtymävaiheen ratkaisujen ongelmat korjataan.

Lausunto luonnoksen kohtaan 3.3 Taloudellinen kestävyys, luvun 10 kappale (s. 22):

Tiettyjen hankintojen kansallinen keskittäminen voisi tuoda merkittäviäkin volyymihyötyjä. Ennen kuin valtakunnallinen keskittäminen on mahdollista, niin hyvinvointialueiden hankintojen vuosisuunnittelua pitää yhtenäistää, jotta alueilla olisi edes teoreettinen mahdollisuus saada tietoonsa minkälaisia hankintoja on tulevaisuudessa alkamassa.

Lausunto luonnoksen kohtaan 4.2.1 Sosiaali- ja terveydenhuollossa, luvun 7 kappale (s. 26):

Nykyisellä lainanottovaltuusmenettelyllä tämä tavoite on epärealistinen, tarkoittaa sitä, että yltäosan tasoisesti lainanottovaltuuksia tuskin on kaikilla yhtä aikaa käytettävissä. Tästä johtuen joko lainanottovaltuusmenettelyä pitäisi muuttaa tai parempi ratkaisu olisi, jos esim. aptj-ratkaisut toteutettaisiin valtion ohjauksessa ja erillisrahoituksella.

Puustinen Kiia

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue - Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen
hyvinvointialuejohtaja, Kirsi Leivonen